

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni-vidéki „függetlenségi párt” közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési árak:
 Kétfelben és postán küldve:
 Egy évre 10 frt — kr. 1/2 évre 2 frt 50 kr.
 Fél évre 5 — „ — „ — „ — „ — „
 Előfizetési pénz minden közlemény:
 Pénztár, Pénztár-ház földszíni
 a szerkesztőségbe bemenve küldendő.
 Előfizetheti helyben:
 Telegráf K. Lajos könyvkereskedésében a szerkesztőségnél. — Egyébütt a postahivatalok útján.

Hirdetési díj:
 Ótásóshoz petitorát 5 kr.
 Nagyobb terjedelmű, mint azelőtt több
 ismételt hirdetések, alkalmilag a leg-
 olcsóbb árrétt.
 Bélyegdíj: minden bejelentésért külön
 30 kr.
 „Nyit-tér”-en megjelölt közlemény 60
 hasábon sorra 15 kr.
 Név- vagy bérmentesül beküldése ké-
 riratok nem vétetnek tekintetbe. — Ugy-
 szinten kérésiratok sem adnak vissza.

Debreczen, nov. 29.

A világ csak satnyul, de nem romlik, mert mindig rossz volt. Hogy ne lett volna, mikor még a paradicsomi időkben Kain megölte Ábelt. De ha látni szeretünkkel a mult idők szent regéit tekintünk, hát azt a különös, és mi ránk utódokra nézve nem igen hízogó történetet találjuk, hogy első szülein az édenkertben, hol csak egyetlen egy S képezte a korpusz jurist, azt a szikket cselekedték, hogy azt az egyet is által hágták; minél fogva az akkori igazságszolgáltatás, angyal kezek által patogatva hátaikon a megtorlás lángostorát, kiverte őket a paradicsomból, minek az lett sűjos következménye, hogy édes szüleinnek feltört marokkal és tuskókkal vész talpall kellett megfutni a meghatározott életet. Ha pedig a későbbi időkben, egész vidék el találta hagyói ősei istenét, és óltárt emelt a bűnnek, oh! arra a vidékre tüzesőt, belpokloságot, és sásákak seréget küldte a haragvó ég boszúol ostorral. Néha egyes nagyobb bűnösök se maradtak figyelmen kívül, hanem vétkes tetteik gyakorlatának közepette lettek sóbálványgyá változtatva. Azonban a szent mult ezen sajtóságos megtorlási methodusa ma már egészen kiment a divatból, s ha ki nem megy, ha a bűnt nyomban követné a büntetés, ha az uszorások, és az emberi nemzet számtalan nyuzóinak alfajai, nem sóbálványgyá, hanem grániták kövüléne, Huzó, és Fosztó bátyámnak 4 mázsa és 29 fontnyi teteme, az apróbb s nagyobb fajta szipoly társaival, mily hasznos mennyiségben szolgáltak a koczákat alföldünk sziklaszegény területén, a mostanság járhatatlan utakon a kövezetbe?!

Nem hull többé sem kő, sem tüzeső az égi, és sóbálványgyá sem változik senki, de azért a világ mégis csak rossz a büntetés még ma is megjelen. Mit jelentene különben a jégeső s a ragya, a rozda és szipoly, a szőlőféreg, az aszály, sok helyen a víznek kiadása, a járványos roszfajta törvény, roncsoló torok-lob, és néha a dögvész stb. Mindezek a dolgok, ha a bekaposolt természetben kötetit, lábaink alá tesszük, mindezek az ég büntető kezeinek vésznyomai. De hiszen mindezen ostoroztatás sajtó fájdalomait enyhíti, az ég ostorának csapásai alatt vérző tagjainkra enyhítő balszalom csepegtet az a tudat, hogy bűneinket apánktól örököltük, — hogy bűnösnek, tehát büntetésre méltóknak születünk, de melyeket az irtalmas ég egyszer csak megbocsát. De van azonban magyar ember, neked egy bűnöd, melyet esküszöm, hogy párdúcosz ósodtól bizonyára nem örököltél és a melynek megbocsátását, még az irtalmas trónusánál sem remélheted. És ezen bűnöd, egykori férfiaságot levetőzése után a gyávaság, a sunyi meghunyászkodás kódotás. Mondjátok meg nekem, jegyzet-e fel a történet lapjaira emberi kez oylan korzakot, melyben a magyar önként egy bacháns őrzőjésével nyújtotta volna igába a nyakát? Igaz, hogy imádtá a napot, mint istent, melynek fé-

nyes sugárjánál találta fel, és utána mindjárt kardját, melynek aczélával kiütötte ki magának ezt a hajdan tejjel és mézzel folyó Kanahánt, e hazát, de soha se égett szent oltáraikon ércből öntött bálványoknak vagy hitvány poremberből megteremtett istenségeknek az áldozat tüze. Mondjátok csak egyetlen esetet, hogy nemes őseink egy hadverő hőnek, vagy csak egy szál bajnoknak függesztették volna mellére, mint a mai vengerereknek a húság csimlamló fémeit? Oh azok férfiak voltak. Kont szemébe mondta szarnokának: „az áruló te vagy” Hunyadi László, ott, ép azon a ponton, hol a mai csodás erkölcsök idejében a Henci szobra áll, a szent György piacán, midőn már a bakó háromzori csapásától vérvért, a király szemébe nézve, hivatkozott ártatlanságára és az ország törvényére. Zách a szerencsétlen, szép ifjú leányának meggyaláztatásáért, boszúol karddal rohant egy egész királyi családra. Hát a dicő, a feledhetlen emlékü Szilágyi Erzsébet, a nő, a szívében sebzett anya nem gyáva könyeket hullatott szerelmes fiának ravatalára, de ádáz fegyvert ragadott kezébe, melynek csapásait elfutottak az igaztalan király és rémült hadai.

De úgy látszik, hogy e kor gyömekéi, őseink kardjait, melyeket azok imádatserüi érzelmekkel öveztek derekaikra, eldobták magoktól, hogy bilincset kovácsoljanak belőle számokra, melyek csörgéseinél aluszászik azt a mámoros álomot, mely ébredéskor émelegyedik, szédületet és szélhűdést okoz.

A gyáva meghunyászkodás civilizált büntetései szaporodnak restök, mint hajdan a sásákak, azon tenger sokaságú parancsozók, kiknek mindkét keze zsebed, és keserves kesereményid után nyuladoz, kiket megtekintetesarozol, midőn ha megtartott volna őseid erkölcsét, hát azokat ma szolgálóid tekintenéd.

Gyávaságtok büntetésül küldte reátok a sors azon ollós vitézeket, kiknek csábos szavai hallásakor vadujongással tomboltatok, s kik most alkotmányos öbi jogaitokat úgy megnyirbálták már, hogy maholnap nem ismertek reá.

Gyáva megalázódások szörnyű büntetése az, hogy egy-két kolompos szava ellen nem mertetek motzanni sem, s ép ezért nem olvastátok az írást, mely életet tárta elég világosan az utat, melyen haladni s a tátongó örvényt, melyet kikerülni kellett volna s most, midőn lájatók a tömegesen érkező veszedelmet, „hely ha tudtam volna” gyáva kifejezésbe rejtitek gyávaságtok pirító szégyenét.

Gyávaságtok büntetése az is, hogy helytelen cselekményeket keserű pohárát azok is isszák veletek együtt, a kik teljes erejükkel küzdöttek, a sikra kiállva, a jelen szomorú körülmények megalkotói ellen, a kikre ti akkor felesztet meg-et kiállítottatok, de a kiknek szenvedése a ti lelketeket kell hogy terhelje, mint szabad, de nem is lehet nekünk senkire utalunk. Mert kezeinkbe volt letéve, saját sorsunknak intézési

joga. S ha már most minden intézményünkön a hazai ügyek minden kis részletén ott sötétlenek a könnyelműség és gyávaság ujjainak nyomai, azt a jelen történetének megírója, a nemzet fiainak bűnűl róvja fel.

Mig a nemzetnek egy jó nagy része, mint ellenzék tiltakozott a hazafiatalanul elkövetett cselekmények halmazá ellen, azon időköz tekintélyünk nem szenvedett csorbát sem a hazában, sem azonkívül. De miután ez a jó nagy rész hét éven át csak azért küzdött, hogy midőn már küzdelmének gyümölcsét csaknem ujjával érintheti, hát azt az elerendő gyümölcsöt nem tartotta száje szerint valónak, hanem megtagadott szépsé multjának lengő zászlóit sárba taposva lelépett a biztos, törvényes, igazságos alapról, becsempészett, nem hazai éghajlatunk harmatától és levegőjéltől nevelt fanyar gyümölcsökbe harapott, azóta megingott a hitel, elpárolgott a nemzeti tekintély, s borzasztó gunyára a jelen nagykepi hőseink, onnan épen azon tájrol érkeznek a nemzet jobbait velöküj sértő, megalázni akaró nyilai, a honnan nemzetünk többsége, mint egy kaczer leány, a haza boldogságának mint mennyei üdvnek kigúrázását várta volna. Az ország többségének szeretője, Ausztria, kinek lábához pazarul hordták és hordják maig is a nemzet keserves küzdelmek útján szerzett kincseit, még pedig oly pazar gavallérsággal, hogy a nemzetnek a kincsek erszénye se marad vissza, ez a drága szerető, meleg ölelésekre gunyos hahótával felel, harcot indít, s e harcok előcsatárjánál kiáll a sikra Helfert báró s szelnek eresztett röpirata maszlagos soraival azt igyekszik bebizonyítani a világ előtt, hogy a magyar nemzet nem éleketegs többé, hanem hát be kell olvaszani Ausztriába. Összehadar aztán ez a vitéz osztrák báró mindent, mit egy kiféczamodott elme szörny szilóttként napvilágra hozhat. Feltalált lángesze egy nagy államot, melyhez úgy mond, ti ötszáz esztendő óta tartoztok, melynek köszönhetitek léteteket, s azt, hogy a muzulmánok meg nem ettek, kigunyolja Budán az ő szavai szerint rendszeren összerakott kőhalmazt a királyi palotát s végül szemünkre hányja a hálátlanságot, melylyel Ausztria iránt viseltetünk. Mi azonban ennek a viszketeses bárónak csak azt mondjuk: Helfert! Amit most röpiratokban teleortokkal kiabálsz, miért nem mondatd meg a 48-as időben azon rongyos honvédeknek, akik oda találtak volt menni Bécs falai alá egy kis csendes értekezletre? Nézd! mi arra kérünk, hogy a mit nekünk Ausztria valaha az életben adott, páhold össze és vidd haza mind mind, ha ezt az egyet megteszed, akkor kérni sem kell, mert önként megkapod a magyar nemzet örökös háliját. Mert látod, a te nagy államod, még akkor mozaikszertű állapotban vegetált, midőn a magyar nemzet jelenlegi hazájában mintegy hatalmas, alkotmányos nemzet uralkodott és parancsolta a szelrőzsa minden irányában. Mindez azt mutatja, hogy a nem-

zeti tekintély alászállt mind bent az országban, mind az ország területén kívül és külföldön. Az elkeseredett, a hitében megingott magyar nem akar már senkiben sem bízni, s ez okból a lusta közömbösség mezébe öltözött. A külföld is kevésbé bizik azon magas állásu egyénekben, kiknek ha akarom vemhes, ha akarom nem vemhes politikájuk, a tizenegy órakor mondottakat már 12-kor meghazudtolja Ime a hírhedt pénzügyi lángész Lónyai, mig kezében volt a kormányhatalom pálcája, nem is hederített a vánterületre és a magyar bankra, s most meg egy egész könyvet ír össze ezeknek hasznos voltáról. És a kormányelnök szinte kemény harcosza volt ellenzékü korában a fenitrott tárgyaknak, s most mikor kettős hatalommal rendelkezik, már nem tartja azokat a hazára nézve hasznosoknak. Valóban találóan éneklí B. M.

„Ezek aztán a gyönyörű tervek, melyek Lónyai könyvéből kennek. Tízsa is ezeket emlegette S hej magyarom, mit kaptál helyette? Államférfihoz illo tervek, Nagy uraim! csak egyet restelek: Hogy Lónyai e szép tervekkel Csak minisztersége után lép fel. Tízsa meg veszedelmé áldotta, Csak miniszterség előtt vallotta.”

— Az igazságügyminiszternél ma egy alsó-férmegyei küldöttség volt Zeyk főispán vezetésé mellett, kihallgatásan. A küldöttség azon kérdést terjeszté a miniszter elé, hogy a törvényeszkék kúszóban álló további redukciója alkalmával a N. Enyedben szkeelő törvényeszkéi fenntartassék.

— A szabadelvű párt szombati értekezletén először a kolozsvári bányaüzemeltetés eltiltése ügyében intézetett a pénzügyminiszterhez egy interpelláció, melyt az értekezlet legközelebb tárgyalni fog. Aztán bejelentett a kisdudavás tárgyalás a ház elé terjesztendő tvjavaslás, s megkezdett a kózkutatási budget tárgyalása. A kultuszminiszter előterjesztésére az értekezlet megszavazandóan határozta a zeneakadémiánál s a kassai ipartanodánál a pénzügyi bizottság által törtölt összegeket, s mellőzendőnek a soproni reaktandórá s az egyetemi bonctani épültre vonatkozólag Zsedényi által beadott különvleményeket. A tárca budgetjeének tárgyalását az értekezlet egyébiránt nem fejezheté be, — s hétfőn fogja folytatni.

— A kereskedelmi miniszternek az osztályok által legközelebb tárgyalt, a nemzetközi egyezmények beczikkelyezéséről szülő tvjavaslatait az osztályok előadóiból alakult központi bizottság tárgyalás alá vevén, — minden érdemleges módosítás nélkül elfogadta, központi előadónak a romániai szerződésre nézve Hegedűst, a többire nézve Schmauszt választvta.

— A bankkérdésben, mint az „Ellenőr” írja, e napokban egy igen érdekes és üdös lépés történt előre. Hogy minden áll ez, arról halgat a titkolódzó krónika.

— „A kisebb sz. kir városok megszűntetéséről” szülő tvjavaslata, mint értesülünk, már közel áll befejezéséhez, a helygymiszter által még ez évben a törvényhozás elé fog terjesztetni. A tvjavaslattal mindazon szab. kir. város, melynek legalább 12,000 lakossal és 30,000 frtot évi községi vagyonnal nem bírnak, kitörli az öndlő tvjavaslatok sorából. E városok a rendezett tanácsú városok mintájára fognak újraszerveztetni, de azon különbséggel, hogy vagyon dolgokban nem a megyei hatóság, hanem közvetlenül a minisztérium felügyelje alá lesznek rendelve. E tvjavaslatot eszerint 40-nél több szab. kir. város újraszervezését foglalja magában.

— A pénzügyminiszter elrendelte, hogy valahányszor kivételre termett dohány adóvgrahajlás tárgyát képezi, az kellőleg kihirdetett nyilvános árverés útján, külföldre való szállítás kötelezettsége alatt adassék el.

A debreczeni függetlenségi párt közgyűlése.

Debreczen, 1875. nov. 28.

Gálócsy Gusztáv elnök a szép és nagy számmal összegyűrt párttagokat meleg szavakkal üdvözölvén, a gyűlést délelőtt 10 órakor megnyitotta, felhíván figyelmüket a megjelent párttagoknak a röviden előadandó politikai helyzetet komoly megfigyeltetésre s a rend fenntartására.

Ezután lapunk ideiglenes szerkesztője, Tiszai Dániel emelt szót, s komoly szavakkal ecsetelte s adott kifejezést a kormánynak mind a vámrédek megoldása, mind a magyar bankügy fölállítására, mind a megyei autonóm közigazgatási szervezet eltérítése tárgyában.

Az országgyűlés szakbizottsága általa: ál-

akarra teremtani a Forum helyett — a leg-szenyesebb vád feltájtait karitva — feljutotak a pellengrére.

— Apám? — Az öreg ember végig törölte a fehér reszkető kezével kiöbölt arcját és úgy beszélt tovább szomorú keserűséggel:

— Ha nem várna, most kezdünk tusá-hoz: ostromoljuk imánkkal az eget, hogy a hadak útján csatogtatón a paripák dobajja, hogy a csatásított melettünk tiporja bajnok Csaba népe, mert különben nagyobb fájdalommal bujdosunk az éghez.

— Az ifju fölételek villámú szemeit.

— Jó, imádkozunk. . . . A csodák kora, ki tudja lejárt-e?

— Az apa nézte oly merően, oly sokáig azt a merez antoniusz szobrot azzal a márványlédig arccsal nézte oly erősen, mintha pillanával lelkebe szándékoznék hatni.

— Menj! eld aztán szomoruan, csüggedt lemondással; azzal megfordulva távozott, csak a vén lak küszöbéről vetve még vissza reménykedve egy futó pillanatot a szeretett felé.

A kanyargós bérzi ösvényen haladt már az csendesen alá.

(Folyt. köv.)

A „DEBRECZEN” tárczája.

A debreczeni proféta.

— Történeti beszély. —

MÉSZÁROS FERENCZTŐL.

(Folytatás.)

Az erős férfi szemei könybe lábbadtak, melyen meghatva lépett atyjához közelebb, sápadt arcán néhány lángoló veres pont támadt, miáltal szenvedélyesen kiáltott fel:

— Ne féj apám! nem festi be bu és nyomor halovány színe a te orciádat, nem kell zörgetned koldus kérelemmel idegen kílencsen.

Az öreg ember arcát egy percig a rémeny, az öröm színe világította be.

— Oh, ha nem hazgysz el, ha nem távozol! . . .

— Apám! én egy percig sem akarok téged azon hiedelemben hagyni, hogy lemondtam álmaimról. Én más cél felé nem irányom utamat, nem . . . és ezerszer nem!

A vén ember, mintegy márvány szobor, mintegy élettelen gép merengett maga elé egyetlen szó, egyetlen gondolat nélkül.

— Sokszor mondták — folytató az ifju gyorsan, s hangja mindig szilajabb, erőteljesebb lett, hogy egy átka van a sorsnak és ez

átokban annyi kín! Magasabbra érezni hivatást, s születésünknél fogva oly viszonyok terhe alatt nyogni, hogy vágyaink kielégítését csaknem örültségnek tartjuk mi magunk is. Én nem akarom és nem fogom viselni e kint. Az én lelkem önerzejének érzetében nem ösmerheteti el, midőn a tettek nem ön díszőség, de egy nagy eszme diadalát llni hajtának előre, legyen bár életem egy végtelen, soha be nem teljesedő vágyódás ezután. . . . De nem! . . . azt még sem akarom hinni, hogy ennek elérésé remény legyen csupán, hogy e remény majd később csak, mint emlék a multból de-rengjen életemben.

Világos szemeiben lobogó lángú olvad minden egyes szikra, miáltal büszkén emelte fel homlokát, s kimagasított erős, dőlczeg természet, mintegy sudar ceser.

Az öreg ember reszketre fogta meg fia kezét, s úgy nézett hősöszán és szomoruan annak szemébe.

— Oh megbíszem én György, hogy a szív, mely kebledet dobogtatja magas eszmék megzülésére van teremtve; megbíszem én, hogy benned az erő nem mostoha viszonyok között törekszik megvalósítani az álmokat, melyek lelkedben oly nagyra növekedének: de ösmerve az eszmét, melyért most küzdeni szálisz, tudva, hogy az nem fog egy nép keblében viszhangot kelteni, — bár szent is a cél, mit vele érni akarsz, — csak inteni tudak. Hajn nem oly könnyű lerázni egy nemzet nyakáról a nyomor igáját.

— Nem fog viszhangot kelteni, mondom, nem fog! Oh nem meggyőződés, félelem adja ajkadra e szavakat. Csak egy hang kell, s szírnart ólt a szent lelkesedés, ezerekek érzeménye lesz ez eszme, egy tekintetre hősök támadnak, s megvillan az aczél a négy folyó és három halom felett.

— És egy nagy temető lesz a négy folyó és három halom tere, hol özvegyek és árva kislulaják omló könyveiket, hol ástokba fult jajok között emlegetik Karácsony György nevét.

— Az ifju szilajon veté hátra fúrteit s szenvedélyes tüzrel kiálta fel:

— Inkább legyen úgy, mintsem tétlenül éljük le napjaink sorát, remegve mindig, hogy őseinknek sirgöngyöbe más birtokbá jut, hogy az édes szó, melyet anyáink s jkáról tanulunk beszélni, nem sok évek multán talán csak reggelen fog élni, remegve, hogy a gyermek, kit anyja szíve alatt hordoz, arra a nyermely és szabad hon terei felett anyai évek óta ragyog, a szolgaság léleca alól vet első pillanatot; remegve, hogy talán még ösppálnok ajka is nem sokára köztelen lesz illetni a vesszőt, melynek sznye a tessel együtt a lelket is égeti! Avagy nem ezekkel vagyunk fenyegetve, mióta a török rabigáját hordozza nyakunk? És e fenyegetés nem lesz-e valóvá, ha nem kelünk tette? Talán ha egy hatalmasabb, nálamnál idősebb, tanácsos, hatalmasabb álland az ügy élére, nagyobb lesz a lelkesedés, biztosabb a győzhetenség

tudata? . . . De meddig várjunk még, meddig? Ha nincsen más, én mondom ki a szót, mely hangosan hirdesse, hogy a turelem ideje lejárt. Jajjal, sirással jártunk már az égig, most itt az óra, melyben a tettek mezejére lépni kell, s én kimondom a szót: fegyverrel!

— Fiam, te téves hittel áltatod magad! Nehéz idők mennek felettünk, hogy szinte kidőlünk, de örökdi a nemzeti gondviselés istene! . . . Mennél melyebben hajtód a sudart, annál nagyobb erővel, annál szilajabban emeli az vissza koronás fejét! mennél nagyobb teher gornyészt a pálmát, annál magasbra nő. De ha túl van a teher, akkor ketté török. A mi vállunknak sem kell soká várni még, s itt az idő, hogy e nemzet földönfutó legyen, csakely reményt még arra sem bírvá, hogy hamvával ott takarja a por, hol elő-deink sirja domborul! . . . És a tudattal, hogy ez ön hájónak, járjunk, tengődjünk, ioig végtére nyomunk se lesz a népek nagy mezején?

— Oh az én szívemen remegése más! Attól félek én, hogy e haza testén újabb sebet te nyitsz! Igy az új özvegyek, új árva szemében téged vadól a duzzadó patak! Attól félek én, hogy hova a nemzetet vezetted egy újabb Golgota, s hogy te szinte egy új leszesz azok között, kik, hogy a feledség el ne nyelje nevéket, mintegy porszemet, kik, hogy szertve, messzebb szavakban emlegessék nevéket a századok, merész lélekkel nagyot

